

El rabí

No és un druida esotèric perquè el poble jueu no cerca la salvació lluny de la Terra. Lliures d'infusions tel·lúriques, els rabins d'Israel aconduïxen la seva gent professant una religió empedrada de sociologia. La gran diferència, universal distància, entre jueus i catòlics començà l'endemà de la mort violenta del fill del fuster de Natzaret, quan els il·luminats de la secta fugiren cap a la futura Roma amb un equipatge secret de dogmes màgics, mentre els jueus continuaven la realista crònica humana de la nació dels profetes.

En Peter Levinson viu a la serra de tramuntana mallorquina, al capdamunt d'un viarany que creua una bosquíria robinsoniana sobre la mar que ve de Marsella i Barcelona. Aquest entorn s'ha salvat de la depredació del *piz-buïn* i els velomars no costegen carregats de xarons nòrdics per les seves cales espartanes. És un racó

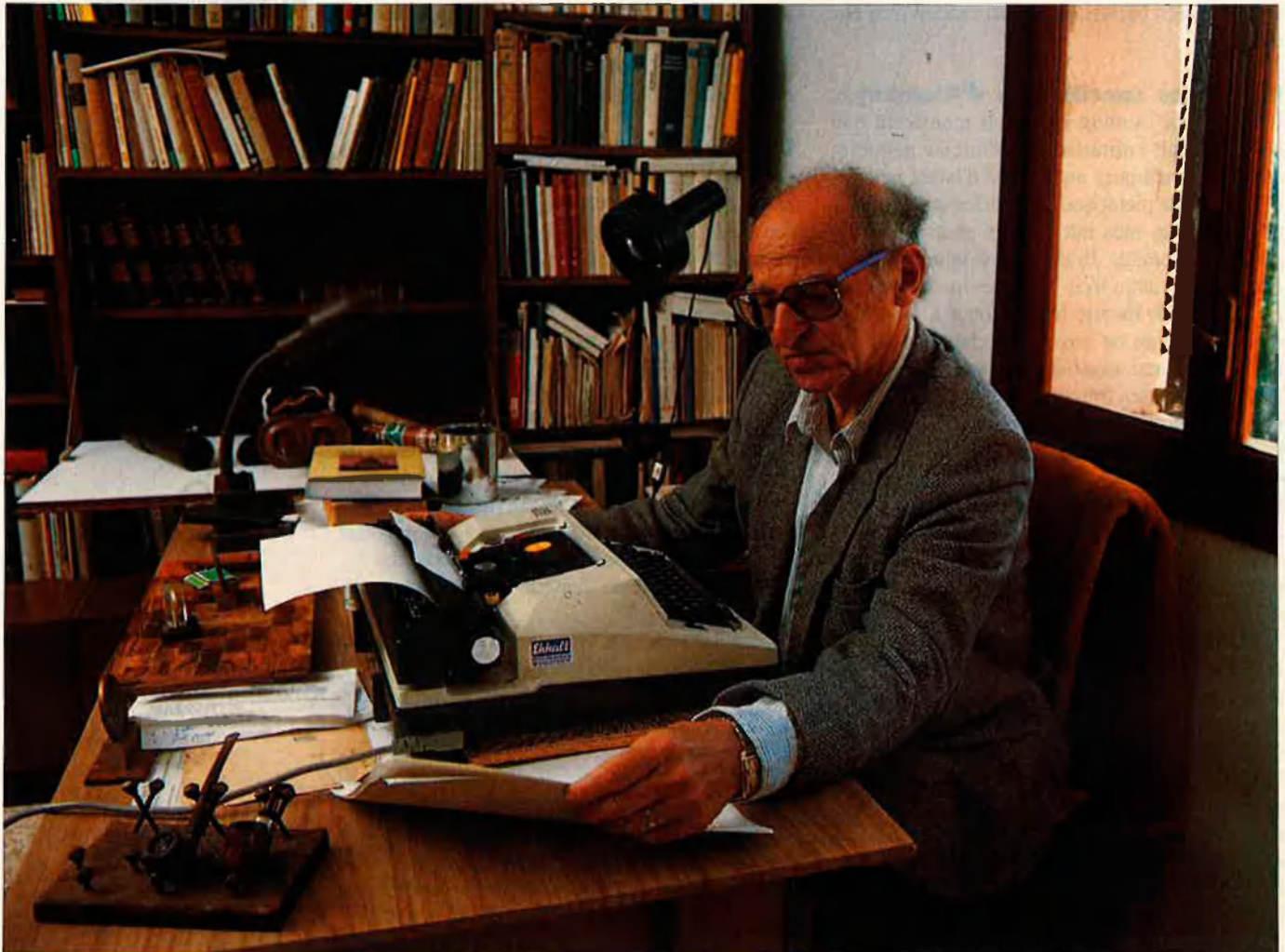
Peter Levinson és un rabí, president de la congregació judeo-cristiana internacional, que passa mig any a Mallorca i mig a Jerusalem.

adient per a qui decideix d'abraçar el recés, esquívol del desvergonyiment de l'època. Aquí el planeta té l'encantament d'un encaramelat anunci televisiu: la tèbia delirança d'Ajax-pino que desprèn la fullaraca; la remor distant de la mar fervent tramuntanera, que arriba fins a la casa, amplificada per l'erudita precisió d'un Pioneer; el disseny-Tàpies del càrritx que s'entremalia pel farallonam i tota aquesta roca niella *porcellanosa*, neta com una patena generosament escurada amb Vim-clòrex miniloactivat! En Peter Levinson ens serveix una tassa amb una fumassola que exhala la reconfortant aroma d'un bon Nescafè... Perdó. Cal sortir de l'anunci: en Peter ens convida a prendre una beguda calenta amable i a parlar de jueus amb un rabí.

Vull que m'ho conti tot, tot, tot, li dic.

En Peter somriu mesuradament i s'inclina com una fura sàvia sobre el magnetòfon: "Vaig néi-

JOAN CELIÀ

"Des de l'Holocaust els teòlegs cristians s'interessen per les arrels del judaisme."

xer a l'Alemanya l'any 1921 i em tocà de viure tot l'episodi de Hitler.”

Preparà el rabinat a Berlín. Exercí primer a Amèrica i després a Hamburg durant trenta anys. Ara viu sis mesos a la muntanya de Sóller i altres tants a Jerusalem. Jueus i mallorquins comparteixen una semença secular, alguns carers de jueria closa, envoltats de fogueres cristianes, filles de la incomprensió històrica; noms bíblics, oficis honrats i costums inesborrables comparteixen els jueus d'Israel i els xuetons que, tot fingint convertir-se al cristianisme, aconseguiren de no ser socarrats “a l'ast” per la Inquisició.

El rabí Peter presideix honoràriament la congregació judeo-cristiana internacional. Les resonàncies de tota la diplomàcia exercida l'obliguen a estar en contacte amb mandataris dels països de l'Est, amb el papa polonès i amb qualque gran financer que timoneja les nacions sobre el cadafal de la divina economia. “Des de l'Holocaust els teòlegs cristians s'interessen per les arrels del judaisme. Sap una cosa? Hi ha una mica de penediment redimit en aquesta actitud, com si demostrar una avidesa quasi afectuosa envers els jueus netejàs la consciència dels qui contemplaren la ràtzia religiosa i racial d'en Hitler”.

Els homes conciliadors d'Alemanya.

Una vegada Ludwig Erhard li manifestà que havia decidit solitàriament d'iniciar negociacions diplomàtiques amb l'estat d'Israel i admeté sense falsa pietat que aprenia les concepcions economicistes més interessants precisament de professors semites. El darrer encontre polític de la carrera en actiu d'en Peter Levinson fou amb Helmut Kohl, mentre retien honor a una vella dama salvadora de molts d'afectats per l'Holocaust, finalment arrestada per la Gestapo en un tren. “Li trobaren tota mena de proves. L'enviaren a un camp de concentració de dones només pel fet d'haver ajudat els jueus!” En una altra ocasió es produí un incident desagradable entre l'arquebisbe de Nova York i na Pinina, la dona d'en Peter. El *prevere-superfly* de la capital del món li enflocà aquesta mandonguilla: “Vosaltres els jueus no sou els únics que heu patit. No en teniu el copyright, del sofriment del món.” En Peter fa una pausa ben intencionada, escampa una mirada punxent de milana rancorosa empacientada i signa: “No ens va agradar la manera com ho digué, no ens va agradar gens ni mica.” En canvi, Adenauer –restituidor dels béns de les víctimes dels camps de concentració– articulà un delicat oracle durant la signatura del tractat amb en Ben Gurion a la catedral de Colònia. “M'impresionà la seva honestedat. Li vaig donar les gràcies per l'actitud que adoptava i contestà: ‘Alguna vegada havia dubtat que jo faria una cosa així?’ Em vaig emocionar molt i no em sortien les paraules.”

Han desaparegut les croades. El rabí Peter Levinson és conciliador i assegura sense gaire esforç que avui dia no es cristianitza com abans. No fa gaire se celebrà una pomposa reconciliació entre el poble espanyol i els descendents de David –mig mil·lenni després de l'estacada de na Bel i en Ferran de Castella– i els feren molts de *rendez-vous* per la televisió! Com devien veure aquest minuet polític els jueus d'Israel?

“És una pregunta molt difícil. Tot aquell ceremonial, com vostè diu, no va ser sinó un inici molt delicat. El rei no va escriure les conferències. És clar, tots varen resultar molt diplomàtics perquè interessava d'evitar problemes amb els països àrabs i tot això. Un escriptor jueu d'un diari alemany criticà que l'acte havia estat sols mitja reconciliació; però nosaltres som comprensius. Pensem que la darrera visita dels reis d'Espanya a Israel va ser profitosa. La reconciliació era bàsicament una acció humanitària, de decència elemental i dubtar-ho suposaria alguna cosa més que simples consideracions polítiques. Passa el mateix amb el Vaticà i hem d'anar alerta: l'experiència ens ensenya que els qui adopten actituds amb valor en aquest sentit, mai no han estat penalitzats amb una reacció negativa dels països àrabs; jo crec que el Vaticà serà el darrer a recordar que existeixen aquestes actituds diplomàtiques.”

Una hipòtesi estrafolària. N'hi ha que es pensen que el papa catòlic és l'anticrist, entre altres coses perquè una de les missions del Mal seria de sembrar el caos sobre el planeta abans de la Parussia. Diuen que l'estreta col·laboració entre Joan Pau II i Walesa va ser la música de fons de l'enderrocament del comunisme que ja havia vaticinat na Lucia de Fàtima, la cabrera *lumpen* que es convertí en una monja més hermètica que un *superware*, aquella pítia portuguesa bullida amb brou d'escapulari que va augurar allò tan refistolat de l'adveniment de les Rússies. La caiguda dels bigots leninians és el principi de la confusió més luciferina.

El rabí em mira com un col·leccionista davant una peça de la dinastia Ming descatalogada.

“Que em parla de qualque article d'un seguidor del Lefèbvre?”

Li assegura que no. És una hipòtesi infundada, de la factura d'especuladors de fira de mostres, com Juan José Benítez o la Pitita Ridruejo, però aquesta mena de xafarderies esotèriques animen les converses.

En Peter calla un instant i es reconcentra. El seu enteniment s'ha tornat astut a força de revisar pàgines de la història d'un segle rabent i saturat d'impietats, però ara escampa la mirada amb plàcida *nostalgie* cap al pinar silencios que difumina una verdor senyorial sobre la marina.

“Li vull dir dues coses. No està bé que essent jo jueu vostè em col·loqui enmig d'aquest pro-

Peter Levinson (dreta) amb na Pinina, la seva muller: "Els antics canviaren totalment el sentit de la versió original dels textos sagrats. L'important és que la Bíblia sigui bàsicament humana."

blema, però ja que m'ho demana li diria que l'acusació és absurda perquè aquest papa és molt conservador."

Sí, però que no és diabòlicament cert que l'anticrist és un mestre de la disfressa?

"Els meus amics capellans catòlics sovint em confien que estan preocupats, perquè el camí d'aquest papa és totalment retrògrad, i ho pot veure al nou catecisme que prepararà el cardenal Ratzinger. És conservador en temes sociològics i camina contra la ciència innovadora; però si és veritat que ha tingut a veure amb la caiguda del comunisme, això formaria part d'una pàgina innovadora de la història. L'enderrocament dels murs comunistes és la gran novetat i el gran repte del futur europeu i, si em força, del món sencer."

Pel seu lloc en la jerarquia internacional el rabí ha tingut relacions amb altes personalitats de la política. Els homes d'estat pacten amb la religió i la milícia. Construeixen alhora temples sagrats i subvencionen les guerres més terribles. Com es menja aquesta formidable contradicció?

"Això solament passa quan una religió forma part de l'establishment, on coexisteixen el tron de l'emperador i l'altar de l'església i per això Marx va dir que la religió era l'opi del poble. Cosa que era veritat, especialment a Rússia, on

tot de classes de clergues varen beneir les armes. Gràcies a Déu els jueus, en tots aquests dos mil anys de diàspora, mai no hem format part d'aquest estat de coses, més aviat hem estat víctimes dels polítics i dels militars. El problema apareix quan els jueus són majoria dins l'establishment, és a dir, a l'estat d'Israel, i em refereixo a la manera com reaccionen amb les minories."

A Gaza i Cisjordània els mateixos jueus que denunciaven una persecució secular estalonen els palestins errants.

"Esperem que els israelians siguin capaços d'adonar-se que han heretat el deure de preocupar-se dels estrangers, la qual cosa és un manament i, al mateix temps, un gran problema. La minoria àrab fins ara ha tractat de destruir l'estat d'Israel, on els jueus estan en una situació crítica perquè, d'una banda, han de protegir l'estat contra una gent que el vol anihilar, i també han de tenir cura de seguir la seva herència religiosa. Molta gent creu que Israel podria acabar de cop amb la *intifada*, i és clar que sí, però això seria si els jueus fessin com els àrabs, que en dos dies mataren milers i milers de jueus. Nosaltres no toleraríem un genocidi i per això l'agonia de la situació s'ha anat perllongant. Esperem que les coses canviïn. Té raó amb el que plantejava. La religió jueva és una herència dels profetes i no ajuda mai els militars o els governs. Segueix el pobre i el feble."

Vull acabar fent ciència-ficció: D'aquí a deu mil anys, què diran de nosaltres els arqueòlegs?

"És una pregunta molt interessant i m'agradaria de pensar-ne la resposta. Reconeix que mai no m'havia plantejat aquest problema. Realment, si d'aquí a deu mil anys continuen llegint els textos sagrats, voldria saber com interpretaran la Bíblia. Sap una cosa? No serà important per a ells saber com ho hem fet nosaltres. Aquesta és la crítica que jo tenc per a alguns catedràtics bíblics d'avui dia. Ells especulen sobre el que va passar fa deu mil anys, però jo vull contemplar l'esperit de salvació avui mateix. Et pos un exemple: la Bíblia diu 'ull per ull' i això s'interpretava com un esperit de venja; però els jueus que ho llegiren pensaren 'no pot ser mai que la Bíblia pregoni aquesta crueltat'. Els rabins antics trobaren raons per a no treure l'ull. Si ho fas, has de pagar el metge i l'ofensa; a més a més, si ho apliques a un home que té un sol ull, es quedaria totalment cec. L'ull per ull vol dir restituir el pitjor d'un ull per un vertader ull, cercar la perspectiva correcta per al propi coneixement progressiu. Els antics canviaren totalment el sentit de la versió original. Els textos sagrats eren rellevants en aquell temps, com les constitucions d'ara, però tenien certs apanyaments. Li puc dir una cosa? L'important és que la Bíblia sigui bàsicament humana".

Raphel Pherrer